

Gospoda Glembajevi

Miroslav Krleža (Zagreb, 7. juli 1893. – Zagreb, 29. decembar 1981.), književnik i enciklopedista, po mnogima najveći hrvatski pisac 20. veka.

Mesto i vrijeme radnje: Zagreb, jedna ljetna noć prije rata 1914-18. od jedan do pet u noći Likovi: · Ignjat Glembay bankar, direktor poduzeća Glembay Ltd. (69 godina) · barunica Castelli - Glembay, njegova druga žena (45 godina) · Leone Glembay, sin Ignjata i prve supruge rođ. Basilides - Danielli (38 godina) · Angelika Glembay, udovica starijeg Glembayevog sina Ivana (29 godina) · Fabriczy, bankar Glembaya, veliki župan (69 godina) · Dr. Puba Fabriczy, advokat, pravni savjetnik poduzeća Glembay Ltd. (28 godina) · dr. med. Altman, liječnik (51 godina) · dr. theol. et phil. Silberbrandt, barunin ispovjednik (39 godina) · Oliver Glembay, sin barunice Castelli i ignjata Glembaya (17 godina) sobarice, gosti Vrsta: drama u tri čina (psihološko-socijalna) Sadržaj: ČEIN PRVI Crveni salon. Na zidovima se nalaze petnaestak portreta obitelji Glembay. Sve je puno gostiju. Na sceni stoji Sestra Dominikanka Angelika, udovica Ivana Glembaya, (najstarijeg sina Ignjata Glembaya) i promatra portrete. Vitka je i otmjena, ruke skriva u naborima rukava. Uz nju stoji Leone Glembay. Ima prosjedu kosu, rijetku bradu, bez brkova. U ustima ima lulu. Leone počinje razgovarati o Kantu i Euleru te o logici i matematici. Prvi put izlazi na vidjelo da je Leone zaljubljen u Angeliku kada joj govori da je ona jedino u slučaju; to vjeruje u glembayevskoj kući. Govori joj da ju je gledao cijelo veče. Angeliki postaje neugodno. Dolaze do portreta Angelike i počinju razgovarati o njemu. Dolaze Fabriczy i Silberbrandt. Svi razgovaraju o portretu. Dok ga Fabriczy i Silberbrandt hvale Leon u njemu stalno nalazi pogreške. Angeliki postaje neugodno pa odlazi do drugih portreta. Svi dolaze za njom. Ona počinje ispitivati Fabriczya o ljudima na portretu. Dok Fabriczy govori o njihovim dobrotvornim djelima Leone priča da je točno da su svi Glembayevi varalice i ubojice kako je rekla stara Barboczyjeva. Fabriczy je bio za njen tim njegovim stavom. Dolazi Puba tražeći barunicu. Sav je razdražljiv jer se nitko osim njega ne brine za nedavni događaj. Govori o napisima u tisku koji nepovoljno govore o obitelji Glembay i posebno barunici. Smatra da to treba demantirati u novinama. Uto dolazi Glembay i govori da to nije potrebno. Svi prisutni očituju se; to treba napraviti. Poslije svirke na klaviru dolazi barunica. Govori da su je oslobodili i da o tome više ne govore jer je uzrujavaju. Puba pita Glembaya; to da radi. Ovaj odgovara da se tome protivi, a barunica govori da je boli glava. Puba počinje čitati članak u kojem se sve objašnjava: Sinoć se oko devet sati s trećeg kata bankarove kuće bacila krojačka radnica Fanika Canjeg zajedno s sedmomjesečnim djetetom nakon što je bila izbačena iz Glembayeve kuće. Prije toga njenu je svekrvu pregazila barunica sa svojom kočijom, ali bila je oslobođena optužbe. Članak optužuje barunicu za ubojstvo svekrve i krojačice. Glembay više ne može slušati i traži Pubu da prekine čitati. Puba počinje govoriti kako bi trebali napraviti demante na takve članke u tisku. Glembay opet ustaje protiv toga. Leone cijelo vrijeme pozorno sluša; govori im da nikakvim riječima ne mogu oživjeti mrtvu ženu. Barunica se buni ne misli li on da je ona za to kriva. On pređe preko tog pitanja. Počne govoriti da je razgovarao s tom ženom i da je ona tražila samo jednu Singericu. On joj je rekao neka se ne ponjava i neka ode. Kada je otišla, otišao je i kupio Singericu te poslao na njenu adresu. Puba u tome vidi priliku da se demantiraju novine, a Leone tom ne može vjerovati. Barunici je svega dosta, zove psa i s pratnjom izlazi iz sobe na terasu, a zatim i u vrt. U daljini se čuje grmljavina. Dolazi do svađe Leonea i Silberbrandta. Silberbrandt govori da je čuo razgovor između Leonea i krojačice i da je čuo da je Leone rekao da bi najbolje bilo da se baci kroz prozor. Leone na to odgovara optužujući barunicu i njenom lažnom dobrotvornom djelu. Silberbrandt je počinje braniti, a Leone ga optužuje da je barunin ljubavnik. To sve sluša Glembay na terasi. ČEIN DRUGI Zbiva se trideset minuta poslije. Sve se zbiva u Leonea Glembaya. On pakira kofere. Tu se nalazi i Silberbrandt. Optužuje Leonea da ga nije trebao optužiti pred svima. Da mu je to rekao u čast; bi mu i mogao oprostiti, ali ovako ne zna. Leone se gotovo i ne obazire na Silberbrandta. Netko pokuca. Ulazi Glembay. Leone mu govori da sjedne. Glembay ostane stajati. Silberbrandt se ispriča i povuče iz sobe. Nastavlja se dijalog između oca i sina. Počinju govoriti o Leonovu slikanju, grmljavini, nekom nécessaireu stalno izbjegavajući temu. Konačno Leone upita zašto; to je došlo; ao. Glembay mu govori da je čuo svaku njegovu riječ i da li je to istina. Leone govori da je suviše; no da razgovaraju. Glembay želi da prijateljski razgovaraju, ali Leon to odbija. Glembay traži dokaze, a Leon kaže da ih nema. Leon počinje razgovarati o obitelji. Govori da je barunica za sve kriva. Njegova se sestra Alis se utopila jer je saznala da je mladić u kojeg se zaljubila ljubavnik barunice. Također optužuje barunicu za smrt majke koja se otrovala. Govori kako se sjeća da je odmah slijedećeg dana barunica došla k njima s kitom ljubavica i psom i da nije ni izmolila oće na; a več se prekrižila i otišla u salon. Glembay mu govori da mu je mjesto u ludnici i da je to Daniellijeva krv, a ne Glembayeva. Leone optužuje oca da je barunici kupovao darove i vile dok je još; majka bila živa i da još; uvijek od njega uzima novac kojim bi se mogla nahraniti cijela zemlja. Glembay odgovara da ga je barunica naučila živjeti i da nema nikakvo prava da je optužuje. Tada se počinju svađati o novcu i imovini koju je u obitelj donijela Leoneova majka. Ponovo se vraćaju na to kako je Leone optužio barunicu da ima ljubavnika. Leone Glembayu daje pisma, našena kod nekog Skomraka koji se ubio zbog barunice, pisana baruninim rukopisom i potpisom Mignon. Glembay pisma ne priznaje. Tada Leone počinje vrijeđati barunicu; to rezultira provalom bijesa kod Glembaya koji konačno dva puta udari Leonea raskrvavivši mu lice. Konačno Leone priznaje da je barunica i njega zavela i da zbog toga jedanaest godina nije dolazio. Glembaya počinje probadati srce. Zove slugu da ode po barunicu. Ne mogu je naći u sobi. Glembay postaje sumnjičav. Barunica dolazi, a Glembay je pita gdje je bila. Ona slaže da je bila u vrtu jer ima migrenu. Glembay ponavlja: "M-m-m-i-gre-na"; U tom mumljanju padne. Barunica izvan sebe traži da netko donese leda ali

kasno, Glembay je bio već mrtav. ÄCEIN TREÄTI Glembayeveva spavaÄta soba. Na postelji leÄi Glembay. Do nogu, na klecalu, kleÄi sestra Angelika. Leone slika oca. U naslonjaÄu sjede Fabriczy, Silberbrandt i doktor Altmann. Svitanje. Na telefonu razgovara Puba Fabriczy dogovarajuÄti sastanke odbora. Fabriczy, Altmann i Silberbrandt razgovaraju o smrti. Dr. Altmann o smrti razgovara s medicinskom, a Silberbrandt s vjerskom stajaliÄta. Leone nije zadovoljan skico i potrga je, a Puba uzima komadiÄte i na stolu ih slaÄe u cjelinu. Leone govori o svom snu o mrtvim ribama govoreÄti da to nije dobro. Puba govori preko telefona i saznaje da je u banci pasiva viÄe od pet milijuna. Dolazi barunica i moli Angeliku da ode po kravatu za Glembaya. Ostaje sama s Leoneom. Pita ga zaÄto je mrzi, Äto mu je skrivila. On Äti. Govori Leoneu da je on bio jedina traka svjetlosti u glembayevskoj kuÄti. Govori kako je njen sin već poprimio glembayevska obiljeÄja, kako se u njemu već razvija zloÄin. VraÄta se Angelika. Donosi kravatu. Leone odlazi na telefon. VraÄta se i govori barunici da je treba direktor TrgovaÄke banke. Angelika i Leone ostaju sami. Leoneu postaje slabo. Angela ga dovodi do divana. On legne. Leone joj govori kako je dotukao Glembaya. Govori da postoji samo jedno rjeÄenje, a to je ubiti se. Dolazi barunica poput luÄkinje. Govori da je Glembay nitkov, hulja, da ju je pokrao. Angeliki govori da glumi, da je drolja, da je ljubavnica kardinala. Leone joj govori: “MarÄ napolje. ” Ona mu govori da je ta kuÄta njeno vlasniÄtvo, da je nitko ne moÄe otjerati. Opet optuÄuje Glembaya. Leone joj govori da je uzeo samo ono Äto je ona od njega krala sve te godine. Barunica optuÄuje da su svi Glembayevi ubojice i varalice. Leone uzima Äkare i govori: ”Ni rijeÄi viÄeli je zgrabiti, ali ona pobjegne l on za njom potrÄi za njom. ÄEuje se lupanje vratima, razbijanje stakla. Barunica viÄe: “PomoÄti!” na Äto ulazi sluga i uzima instrumente dr. Altmanna. Govori da je barunica zaklana na stubiÄtu. Angelika stoji poput kipa. NADOPUNA PRVOG ÄCEINA Gosti odlaze. Neki priÄaju o vezi Leonea i Angelike.